

FELSŐMAGYARORSZÁGI HIRLAP

POLITIKAI UJSÁG

Megjelen minden szerdán és szombaton este.

Kéziratokat vissza nem adunk.

Szerkesztőség: Kazinczy-utca 2.

Kiadóhivatal: Landesmann Miksa és Társanai.

LAPVEZÉR:

MATOLAI ETELE.

POLITIKAI FŐMUNKATÁRS:

Dr. BUZA BARNA.

Előfizetési ár: egész évre 10 korona, félévre korona, negyedévre 2 korona 50 fillér. — Egyévi szám ára 10 fillér.

Hirdetéseket a legutányosabb árban közlünk.

Városok állami segítése.

Irta: dr. Fehér Márton.

A fűrge félhivatalosak kellemes hírrel lepték meg az ország városait. E hirdás szerint a belügyminiszter a városok terhein könnyíteni szándékozik, ez év szeptember havában tanácskozára fogja összehívni a városok képviselőit, hogy velük a segítség módját megbeszélje.

Jövének azonban a még fűrgebb köznyomatok és az újságok fent reprodukált híre megcáfolták. Andrassy szívén hordja ugyan a városok érdekeinek az előmozdítását, elvben nincsen ellene, hogy a városok terhein az állam könnyítsen, de azt még ő maga sem tudja, hogy ezt az elvet mikor fogja gyakorlatilag megvalósítani s így korai arról beszélni, hogy ő ez ügyben az ősszel vagy a közel jövőben szaktanácskozást tartana, vagy bármit is tenne.

Amily jóleső érzést váltott ki a városok polgárságából az első hirdás, oly kellemetlen hatása volt a cáfolatnak, mert ebből nyilvánvaló lett, hogy a városok még mindig mostoha gyermekei a belügyi kormányknak és ennek következtében a városok polgárai tovább is görnyedezni fognak a nagy közterhek sulya alatt.

A városok legnagyobb szerencsétlenségére eddigelé az összes belügyminiszterek a megyei közélet terén kezdették meg politikai pályájukat és a megyei intézmény iránti rajongásuk elkísérte őket a miniszteri székbe is. Innen van az, hogy a vármegyék általános közigazgatási és árvaügyi kiadásait már régebbi idő óta az államkincstár fedezi oly jövedelmekből, melyek 7b százalékát a városok polgárai fizetik és ebből magyarázható az is, hogy nincsen a vármegyéknek oly kívánságuk, melyet a belügyi kormány ne sietne teljesíteni. A vármegyék ezt látva és tudva, annyi állást szerveznek, amennyi nekik tetszik (fizeti az állam), a városok közül pedig nem egy van, amelyik oly nagy pótdadót fizet, hogy tisztviselőit tisztességesen fizetni képtelen és csak így történhetik meg, hogy például Hajdúvármegyében van egy város, melynek jogvégett árvaszéki ülnöke kevesebb fizetést kap, mint a város parádés kocsi.

Ha egy kis jóakarát volna a belügyi kormányzatban, úgy min-

den állami segítség nélkül rendezhetné a városok ügyeit!

Nem kellene egyélt, mint a városi közigazgatást megszabó adótani a nem idetartozó teendők sokaságától, másrészt véget kellene vetni annak, hogy az állam teendőinek túlnyomó részét ingyen végeztessék a városokkal.

Igy például első sorban az új ipartörvény képviselőházi tárgyalásánál a törvénytervezetet olyképp kell módosítani, hogy a városok területén az I. fokú iparhatóság nem a főkapitány, (rendezett tanácsú városokban nem a tanács), hanem a megfelelő szervezettel ellátandó iparostület. Ennek fentartása természetesen az érdekelteket fogja terhelni, a város polgárai pedig megszabadulnak az iparhatóság kiadásaira fordított és fordítandó kiadásoktól.

Ugyancsak ezt eredményezné az is, ha a rendőrségtől a bíráskodás jogát elvonnák. Jogállamban különben is muszka izú a rendőri bíráskodás. Utalják ezt a rendes büntető bíróság hatáskörébe, hol a vád- és védelem jobban érvényesülhet, hol az anyagi igazság inkább győzedelmeskedhetik, mert arra termett, jogilag képzett bírák tárgyilagosan döntenek el a jogvitát.

E kettős intézkedés által a rendőrség visszaadná tulajdonképpeni rendeltetésének: a rend és közbiztonság főtartója lehetne és megszabadulna a város egy csomó személyi kiadástól. Mert, ha a rendőrség iparhatósági teendőit az iparostület venné át; bíráskodási jogát pedig a rendes bíróságokra ruházzuk, úgy kisebb személyzet is elvégzi a megmaradt teendőket. Ezzel kapcsolatosan a rendőrtisztviselők régi óhaja is teljesedné, mert a kisebb létszámú rendőrséget, tisztviselőket és legénységet egyaránt, minden államosítás nélkül jobban lehetne dotálni.

Es most térjünk át arra, hogy az állam ne kívánjon a városoktól ingyen munkát. A városok saját közlegeikkel és tisztviselőkkel írják össze minden évben az adózatokat; kivetik az adók túlnyomó részét, nyilván tartják, behajják a kivetett adókat, befizetik az állampénztárba a behajtott összeget és végül összeállítják azoknak a neveit, kiknek adója bármi címen leírásba, törlesbe hozandó.

Ezt a nagy munkát az állam

teljesen ingyen végezteti a városokkal. Ezeknek már most nem állami segélyért kell rimázkodniok, hanem polgári onérzettel, eréllyel és kitartással követelniök kell, hogy az általuk végzett munka díjaztassék. Ennek a kiszámítása nagyon egyszerű: állítsák össze az adóosztály, pénztár és számvétség személyi és dologi kiadásait és ebből fedezze az állam az aránylagos részt. Hogy ezt példával illusztráljuk: egy városban, ahol az állami adó 55 százaléka a pótdadó, ott a fenti kiadások 55 százalékát fizesse az állam, 45 százalékát pedig a város.

A katonai ügyosztály személyi és dologi kiadásait viselje egészen az állam.

Abszurd dolog az is, hogy a városok által fentartott községi bíráskodásért a díjakat az állam szedi. Vagy végeztessék el az állam ezt saját közlegeivel, vagy pedig a befolyó jövedelmet engedje át a városoknak.

Ugyanide tartozik a helyhatósági bizonyítványok kiállításának a kérdése is. Itt már pedzik a városi hatóságok, hogy ők tulajdonképpen a város által fizetett tisztviselők által végeznek munkát s így ennek illetéke a városi pénztárt kell, hogy illesse. De ahelyett, hogy az államtól ezen illetékek átengedését kérték volna, kivettek külön városi illetéket és ez által előállt az a hihetetlen tény, hogy ha én a város fizetett tisztviselőjétől egy helyhatósági bizonyítvány kiállítását kérem, úgy ezért az államnak fizetek 2 koronát, a városnak pedig külön két koronát.

Az állam az ilyen bizonyítványok kiállításáért semmit sem igényelhet és így ezen illeték megfizetése alól a polgárság mentesítendő volna. (Nota bene! a város részére fizetendő 2 kor. is sok.)

Törvényhozásilag ki kellene mondani, hogy a városok tűzkár elleni biztosító szövetkezetet létesítsenek, melynél a város összes ingatlanai kötelezőleg biztosítandók. Ez a biztosító szövetkezet viselné a tűzrendőrség fentartási költségeit. Mert az mégis csak ostoba nagylelkűség, hogy mi a nagy pótdadóból egy jól szervezett tűzoltói intézményt tartunk fel, hogy a nagyvagyonú bel- és külföldi biztosító társaságokat a nagyobb károktól meg-

védjük és ez által mi járunk hozzá, hogy nagyobb osztléket fizethessenek.

Városi takarékpénztárak felállítására, zálogházak létesítése szintén segíthetne a városok pénzügyi helyzetén, valamint az, ha törvényileg szabályoztatnék az önálló, fokozatos városi adó ügye. is. Ezek azonban oly kérdések, melyek ezen szűkre szabott cikk keretében nem tárgyalhatók.

*

Ezek volnának a városok pénzügyi rendezésének a főbb elvei és ezek megvalósítása által lehetne csak a nagy pótdadót leszállítani és ez által a polgárság terhein könnyíteni.

Nem kell a közigazgatás államosítása, mert a tulságba vitt központosítás megölője a szabadságnak és nem kell állami segély, mert minden segély alamizsal alamizsnát pedig onérzetes polgárokból álló város el nem fogadhat, pláne oly föltétel alatt, hogy ezért adja cserébe önkormányzati jogát. Mert ingyen nem adna az állam semmit.

A városi telkek hasznosítására hirdetett eszmei pályázat eredménye.*

A város fejlesztése érdekében és a jelenleg nem jövedelmező városi beltelkek célszerű felhasználása érdekében Kiss Ödön h. polgármester indítványa folytán hirdetett eszmei pályázatra a kitézött határidőig három oly pályamű érkezett be mely a pályázati feltételeknek megfelel. A város fejlődése iránt érdeklődő közönséggel a pályaművek tartalmát a következőkben kívánjuk röviden megismertetni:

1. (A 4192) 1908 szám alatt iktatott „Krasznahorka” jelligével ellátott pályamű fősulyt a Korona utca szabályozására és az e melletti utcák rendezésre, park alakításra és a rendelkezésre álló telkeknek a modern kor igényeinek megfelelő középületek létesítésére fekteti. A tervezett épületeket két csoportba osztja, a szerint a mint 1.) azoknak létesítését kulturális szempontból, vagy pedig 2.) a rendelkezésre álló telkek helyes felhasználása és a közszükségletek kielégítése céljából javasolja. Az 1.) alattiaknál a gazdaságossági szempontok másodrendűnek tartva arra törekszik, hogy a város várható fej-

* A közönség a törveket a városihsza tanácsotermében 1908. évi augusztus hó 21—28-ig délelőtt 8—12 óráig megtekinthető.

lődése mellett hosszabb ideig minden igényeknek megfelelő középületek létesíttessenek. A 2.) alattiaknál a közszükségleteket szolgáló és a teikek helyes kihasználására szánt építkezéseket az ezen csoportbeli összes építkezések gazdaságos megvalósíthatása érdekében úgy tervezi, hogy azoknak a jövedelmezősége kimutatható legyen. Az építkezésekkel kapcsolatban mindenütt az épületek nagyságának és a forgalom várható kifejlődésének megfelelő szélességű egyenes utcák létesítését és a környék rendezését tervezi, mely munkálatoknak a szükséges kisajátításokat is számításba veszi.

A pályamű a következőkre terjeszkedik ki:

1.) A régi kórház telke, melyet a Báthori utca (ezelőtt Dörzsik köz) kiegyenestésével és szélesítésével, továbbá a polgári leányiskola felőli oldalon egyenes utca nyitásával és az Andrássy utca szabályozásával, négy oldalról utcával körülvett négyszögletes telektöbbéjével átalakítani. Ezen telekre a következő építkezéseket tervezi: Az Andrássy utca felé egy emeletes polgári fiúiskola; a Báthori utcai oldalon egy emeletes bérház 2, 3 és 4 szobás lakásokkal; a Dörzsik-téri oldalon egy emeletes gyermekmenhely a „Gyermekvédő Liga” részére. Ezek az épületek a körülkerítendő telken belül a telekhatárokkal párhuzamos homlokzatokkal, pavillon rendszerben vannak elhelyezve.

2. A Vöröskőr telken a Wekerle-téri oldalon kétemeletes szállodát tervez, a földszinten boltokkal, az udvarban elhelyezett üvegtetőű étteremmel és kaszinó helyiségekkel az 1-ső és 2-ik emeleten vendégszobákkal és vidám teremmel és a szükséges melléképítményekkel. A színház utcai oldalon 2. emeletes város-háza épületet tervez, az összes hivatalok részére s ezen nagyszobás épületet jövedelmezőségének biztosítására kulturárműntki és egyéb állami hivatal és ezek vezetői részére szükséges helyiségeket is programba veszi. Alternatívaként a földszinten boltok, elhelyezését javasolja. Ez az épület az egész Ujfalussy Endre utca (Színház-utca) hosszán van tervezve s a Molnár István ezelőtt Korona utcában a rendőrségi épület telkét, a Rákóczi utcában pedig a Nagy Lujza-féle telket is elfoglalja. Az épület szépségét szempontból érvényesülése végett az Ujfalussy Endre utcát egész hosszán 16 m-re kiszélesíteni javasolja s a Rákóczi valamint a Molnár István utca csatlakozás szakaszainak szabályozását, továbbá a Jókai utca Rákóczi utcai végének rendezését contemplálja.

3. A régi városháza földszintjét az udvarban építendő üveg fedeles csarnokkal „belvárosi vásárcsarnok”-ká, az emeleti részt pedig bér lakó sokkái tervezni átalakítani, esetleg II-od emelet építésével és ebben elhelyezendő vármegyei muzeummal. Az épületet a színházról az Ujfalussy Endre utca felől tervezett szabad bejárattal elkülöníti.

4. A színházat, míg új színház építésére anyagi erő híján kilátás nem lehet jelen rendeltetésében meghagyja.

5.) A Dianna kertek parkká alakítani javasolja oly módon, hogy az a jelenlegi „Nyul kocsma” és lehetőleg a Fülemlé utca menti házak telkeivel is kibővíttessék s a Molnár István utca ez irányban már tervbe vett kibőszabításával, valamint ennek a malom árok jobb partján a Rákóczi utcával leendő összeköttetése által, továbbá a Rákóczi utca és a Fülemlé utcák által, egy utca négyszögben foglaltassék. Az így rendezendő parkban a mikor a város anyagi viszonyai megengedik a Molnár István utca északi oldalán egy modern gőz- és kádfürdő, ezzel szemben, a jobb oldalon a vasbetonból tervezett új színházat javasolja elhelyezni. Az új gőzfürdő felépítésé-

esetére a jelenlegi fürdő épületeket kioskokká javasolja átalakítani.

6.) A napi piac kérdésének megoldásául a mar említett „Belvárosi vásárcsarnok”-on kívül a Tüzoltótér 9 drb. kisebb vásárcsarnokot javasol vasbetonból létesíteni. A jelenlegi napi piacért szobor elhelyezésre és kertészetet ajánlja felhasználni s az e mellett levő Cserepes kocsma sorsát a róm. kath. templom megnagyobbitásával és az ez előtt lévő bazárook rendezésével kapcsolatban tartja véglegesen célszerűen eldönthetőnek.

7.) A túlórtó őrtanyát jelenlegi helyén hagyja s nyugat felé kibővíti, az e emeleti mászótoronyok elbontásával a közlekedést mindkét oldalról szabaddá teszi.

8.) A városi major telkét jelenlegi állapotában meghagyja.

9.) A Wekerle téren kisebb parkírozással szőkőket és földalatti illemhely elhelyezését tervezi. Minden egyes új építmény tervvázlata alaprajzokban és homlokzatokban, a színházra vonatkozólag metszetben is mellékelve van.

(Folyt. köv.)

Városok és a végrehajtási novella.

Fenti cím alatt dr. Fehér Márton tollából közlötünk lapunk vezetőlény cikkét, melyre a következő választ kaptuk:

Tisztelt Szerkesztő ur!

A végrehajtási novella ellen intézett jórészt egészen alaptólküli támadások során — a mi a tulzásokot illeti, aligha nem a legnagyobb rekedort érte el dr. Fehér Márton b. lapjuk mult szerdai számában megjelent cikke, melyben egyebek közt azon állítás van kockázatva, hogy az államkincstár milliókra menő veszteséget fog szenvedni a novella által, mert a IV-ik ker. adóosztályba tartozó 2000 koronánál kevesebb fizetést élvező tisztviselők és magánhivatalnokok most már a lőt fizetni nem is volnának kötelesek. Egyben formális felhívást intéz hozzájuk az adófizetés megtagadása és az e címen levont összegek visszakövetelésére.

Cikkirő összevazja az adómentességet a végrehajtás alóli mentességét. A kereseti adómentességet az 1875 évi XXIX. t. c. szabályozza, melyhez a végrehajtási novellának semmi köze. A nem adózásra való naiv agitációnak egybírnat már csak azért sem lehet gyakorlati eredménye, mert az 1883 évi LIV. törvénycikk 40 §-ának 4 pontja értelmében az állami és törvényhatósági közögeknek, valamint a magán társulatnál alkalmazott egyéneknek IV ik oszt. kereseti adója fizetés levonás után fizetődik. Az első osztályba tartozó cselédek, gyári és kereskedői segédek adóját is az 1875: XXIX. törvénycikk 21 §-a értelmében a munkaadók fizetik.

A cikkben egyébként is sok tulzó állítás foglaltatik ilyen például az is, hogy a végrehajtási novellában kereskedelem ellenes irányzat nyilvánulna. A végrehajtási novellákra szükség volt. Ha nem is elégik ki minden igényt, de mindenesetre haladást jelent. Szükségesnek tartottam dr. Fehér Márton urnak eme cikkét jelen soraimmal rectificálni, mert a tájékoztatlan közönség, a végrehajtási novella értékére nézve a szinte tervezett támadások miatt amugy is félrevezetve látszik lenni.

Sátoralrajuhely, 1098. augusztus 14-én

Tisztelettel
Ambrozy Nándor.

HIREK.

A pénztézeti tisztviselők szervezkedése.

A modern haladás egyik főkövetelménye, hogy az együvé tartozók, az egy célért küzdők egy közös egészben, szerveben tömörülve igyekeznek a saját érdekeiket, jogaikat, törekvéseiket előmozdítani. Ezt az összetartózkodóságot, az együvé tartozók eme tömörülését eddig csak a nemzetközi alapon szervezett munkások igyekezetek megvalósítai — természetesen helytelen, ferde irányban. Az együvé tartozók eddig mindig az osztályharc alapján tömörültek. A tömörülés jelszava mindig az ő céljaikkal nem egyező egyletek, vagy szövetségek elleni folytonos, kiméletlen harc volt.

Természetes dolog, hogy ily irányban vezetett szervezkedéssel éppen az ellenkező hatást érték el, mint amit az ilyen szervezkedések kell, hogy célozzanak. Az ellentétes nézetek és érdekek lassu, tervszerű kiegyenlítése, a szövetségi tagok helyzetének javítása helyett az ellentétek még jobban kiélesedtek és a tagok helyzete csak rosszabodott. Példa rá a sok kizárás és a még több visszafelé sült sztrájk.

Ezért kell szívóbbul üdvözölni, minden helyesen gondolkodó, a szociális haladás iránt fogékony embernek azt a mozgalmat, melyet a pénztézeti tisztviselők indítottak most országsgzerte. Ezek a tisztviselők szintén megérezték, hogy érdekeik megvédése és céljaik elérése okvetlenül megköveteli a szervezkedést és ezért most országos mozgalmat indítottak a pénztézeti tisztviselők egységes szervezése céljából azokban nem az eddig követelt nemzetközi uton, hanem hazafias alapon; és nem a kenyéradóval szembeni kiméletlen harc alapján, hanem a magyarországi pénztézetek országos szövetségével és a saját intézeteivel karöltve, kölcsönös megértéssel folytatott együttes munkálkodásra.

A szövetség célul tűzte ki: vidéki pénztézeti tisztviselők érdekeinek képviseletét a törvényhozás és hatóságok előtt; a vidéki pénztézeti tisztviselők között: az összetartást és érdekközösség érzetét felkelteni és ápolni; a tisztviselői kar működésének sikerét biztosító általános szolgálati szabályzat és egyéb intézmények létesítését és végrehajtását; ide nem értve az illetmények szabályozását; állásközvetítés ügyének szervezését és ellátását; szakkérdésekben állásfoglalást, a szakirodalom ápolását, szakkönyvtár létesítés, kerületi felolvasások és viták rendezése vidéki és fővárosi szak-erők bevonásával, szakkérdések megoldása pályadíjak kitűzésével; a vidéki tisztviselői kart érintő ügyek megvitátását; segítő alap létesítését, hogy abból önhibá ján kívül anyagi segítségre szoruló, vagy állás nélkül maradt tagokat segély- vagy kölcsönben, ezek özvegyeit és árvaít pedig segélyben, illetőleg neveltetési pótlékban részesítse; pénztézeti tisztviselők önnálló nyugdíj szövetségének létesítését; a tagok arra érdemes ipari vagy kereskedelmi pályára előkészülő gyermekei részére tanulmányi ösztöndíjak rendszeresítését.

A szervezkedés körzetenként történik. Minden megye egy egy kör-

zetet alkot. Szombaton f. hó 15-én alakult meg Ujhelyben a „Zemplén-megyei Pénztézeti Tisztviselők Szövetsége”, melyről az alábbiakban számolunk be részletesen:

F. hó 16-án d. e. 10 órákor tartotta alakuló gyűlését a „Zemplén-megyei Pénztézeti Tisztviselők szövetsége” a városháza tanástermében. A gyűlésre a messi vidékről számos pénztézeti tisztviselő jött el, hogy tanuja legyen annak a lelkes buzgalomnak, melylyel a zemplén-pénztézeti tisztviselők érdekeik megvédésére és jövőjük biztosítására megalakítják a szövetséget. Lejött az alakuló gyűlésre az orsz. szövetség titkára: dr. Hantos Elemér és megjelent a tisztviselők iránt érzett jóindulatból kerületünk közszereletben álló képviselője: dr. Buza Barna is.

Jelen voltak: Buza Barna orsz. képviselő, dr. Hantos Elemér a Ptozs. titkára, Szőlőssy Arthur a zemplén-megyei keresk. bank és Widder Gyula a kölcsönös önégyedző hitelszövetkezet vezérigazgatója, Hornyay Béla dr. a polgári takarékpénztár igazgatósági tagja, Csira Endre, Kovács László debreceni, Gál Antal monoki, Nánássy László nagykállói, Bódy Győző nagymihályi, Hajduczy István tolsvai, Barna Mfksa, mádi, Reismann Herman tokaji, Acél Izidor királyhalmeci, dr. Havas Berthold, Reichard Dénes, Hirsch Albert, Klein Andor, Waller Aladár, Palay József, Radó Ödön, Rudali Aladár, Kovács Zoltán, Gergey Lajos, Lefkócsy Jakab, Deutsch Armin, Deutsch Nándor, Schwarcz Lajos, Kroó Albert, Nemes Jenő sátoralrajuhelyi pénztézeti tisztviselők.

A gyűlést Klein Andor nyitotta meg, beszédében utalt a debreceni kongresszus azon határozatára, melyben a szervezkedés szükségességét mondja ki és felkérte dr. Hantos Elemér központi kiküldöttét, hogy a szövetség célját ösmeresse.

Dr. Hantos Elemér üdvözli a közgyűlést a Mptsz. nevében. Ösmergetti az egyesület fentebb irt célját, a szervezkedés fontosságát. Beszédében végén üdvözli Buza Barna képviselőt, majd felkéri a gyűlést, hogy alakuljon meg és válassza meg tisztviselőit. Megválasztottak védnökökké: Meczner Gyula főispán, Buza Barna dr. orsz. képviselő, Meczner Béla főrendiházi tag, Czibur Bertalan orsz. képviselő, Kun Frigyes, Zinner Henrik és dr. Rosenthal Sándor bankigazgatók. Diszelnökökké: dr. Hantos Elemér és Szőlőssy Arth. Elnöké: Widder Gyula.

Widder Gyula megköszöni az öt ért megtiszteltetést s kijelenti, hogy programmul cupán azt mondhatja, hogy minden igyekezetével szorgalmasan fog munkálkodni a szövetség érdekében. Ezután Kovács Zoltán jegyző olvasta az alapszabály-tervezet, melyet csekély módosítással elfogadtak.

A folytatódólagos tisztújítás következett, melynek eredményeképp megválasztottak alelnökökké: dr. Havas Berthold és Bódy Győző, titkárrá: Palay József, pénztárnoká: Radó Ödön és megválasztottat ezenkívül 20 választmányi tag, kiközül 12 helybeli és 8 vidéki.

Klein Andor felolvasta az alakulás alkalmából érkezett üdvözölő táviratokat. Widder Gyula pedig szép szavakban mond köszönetet Buza Barna képviselőnek a gyűlésen való megjelenésért, a polgármesternek a terem átengedéseért és a sajtó jelenlétét képviselőnek a szövetség iránt eddig tanúsított jóakaratu támogatásért.

Buza Barna emelkedett ezután szólásra és rövid beszédben nagy hatással vázolta a pénztézeti tisztviselők szövetségének fontosságát, majd örömet fejezte ki a megalakulás fölött hálás köszönetet mondott azért, hogy védnöké választottak. Még Reichard Dénes és Rudali Aladár jegyzőkönyv hitelesítőkkül küldte ki az elnök és aztán több tárgy híján a gyűlést bezárta.

Bankett.

Délben ebédre gyűltek össze a tisztviselők a Kovács Ignác Sínház-kertjében, amelyen megjelentek az intézetek igazgatósági tagjai közül is többen. A bankett — melyet Kovács Ignác szervezett általános elismerésre méltóan — a legkedélyesebb hangulatban d. u. fél 9 óráig tartott. Felkészültöket mondtak: Widder Gyula — Buza Barna és az intézetek igazgatóságaira, Buza Barna — Widder Gyulára; Kovács László (versben) — a bankfiukra, Hericz Sándor — a szövetségre, dr. Bettheim Jakab — a kiküldöttekre, Gál Antal — az ujhelyi tisztviselőkre, dr. Havas Berthold a kiküldöttekre és dr. Bettheim Jakab — Klein Andorra és Palay József, mint az ujhelyi szövetség alapítóira.

— **Anyakönyvezető-helyettes kinevezése.** Zemplén vármegye főispánja a minyevágási állami anyakönyvi kerületben Wimpiller István segédjegyzőt teljes hatáskörrel anyakönyvezető-helyettesé kinevezte.

— **Anyakönyvezető-helyettes felmentése.** Zemplén vármegye főispánja Moskovics Sámuel minyevágási anyakönyvezető helyettesen tisztsége alól felmentette.

— **Tennis verseny.** A sátoraljujhelyi tennis egyet holnap d. u. 3 és fél óráig kezdődő versenye, mint az előlekből látható, nagyon szépen fog sikerülni. A tegnapi kedden délután 6 óráig megtartott sorolás eredménye szerint az értékes tiszteletdíjakért, melyek közül kettőt Kiss Ödön h. polgármester, a verseny egyik védőke ajándékozott, heves és szép játékokban lesz része az érdeklődő közönségnek. A vidéki versenyzők nagy számban szerepelnek a versenyen. Nevezéseiket elküldötték: Budapestről Kelemen Aurél; Ungvárról dr. Csűrös Szilárd, Csűrös Gyula, Farkas Ernő, Láhnér Kálmán, Minkus Vilmos, Rochitz Béla és dr. Tahy Endre; Tokajból Miklós Irma; Sárospatakról Rik Irén, Sik Ilonka, Pavletits Erzsike, Rik Ödön, Tóth Elek és Bálint Zoltán. A versenyek naponként d. u. fél 4 óráig, szombaton és vasárnap azonban d. e. 8 és d. u. fél 4 óráig kezdődnek. Látogatási jegy naponként 50 fillér, a verseny egész tartamára 1 korona 50 fillér.

— **A sátoraljujhelyi izr. növegyelet.** A folyó hó 16-ikára hirdették közgyűlést, miután az egyleti tagok határozatképes számban meg nem jelentek, újabb napon 1908. augusztus hó 23-án, délután 3 órára tüzi ki, amikor, tekintet nélkül a megjelenő tagok számára, a közgyűlés a tárgyszókat minden pontja felett határozni fog.

— **Gyárstáink sikere.** A gyártelepi dalárda és zenekar számos sikere most újabb sikerrel gyarapodott. Dalosaink és zenészeink újabb dicsőséget arattak folyó hó 16-án Debreczenben. A debreczeni gyártelepi dal-, zene- és önképzőkör folyó hó 16-án zászlószentesi ünnepélyt rendezett dalos és zeneversennyel egybekötve. A zászlószentesi egybekötött dalos és zeneversenyen részt vett a sátoraljujhelyi gyártelepi önképzőkör dalárda és zenekara is szép sikerrel, amennyiben a zenekar a zeneverseny második, a dalárda pedig a dalosverseny harmadik díját nyerte el.

— **Pöstyénből írják nekünk:** Csak tíz napja, hogy Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter Pöstyén illusztris fűrdővendége használja a kezelőorvosa, Todor Kálmán dr. közegészségügyi tanácsos és országgyűlési képviselő által neki rendelt iszapgyógyuléseket és 28 fokos kádkés fűrdőket, — s már érzi kitűnő hatását a pöstyéni iszapnak, melynek gyógyító ereje pártját ritkítja. Nagyon jól érzi magát. Pally dr. titkára kíséretében gyakran sétál a fűrdő parkjában, feszte-

lenséggel vesz részt a fűrdővendégek szórakozásaiban s kedvező időben a *Konai-szálló* verendája alatt (s nem bent az étteremben) ebédelve, kedélyesen beszélget ebédelőszomszédjaival — mi türes-tagadás — szép szomszédnőivel a szálló előtt bámuló nagyszámú fűrdőközönség örömeire. A múlt héten *Polonyi Géza* volt a miniszter vendége, a jövő héten pedig fogadja a nyitair függetlenségi párt küldöttségét *Mercy Lajos* országgyűlési képviselő vezetésével.

— **Vándorszintársulások ügye.** A vallás és közoktatásügyi miniszteriumban energikusan dolgoznak, hogy a vidéki szinészeti ügyeket mielőbb tökéletesen rendezzék. Eddig bárki felcsaphatott vándorszintársulati igazgatónak, bárkit szerződhetett társulatához és bárhova elmehtek játsszani, hacsak egy másik szintársulat már nem volt azon a helyen. Most a kultuszminiszteriumban úgy rendezik ezeket a társulatokat, hogy az egyes szinészeti egyesületek engedélyvel szabad játszani, viszont azokat a szinisztagokat, akik társulatukkal nemzetiséglaktak, szinészeti viszonyok tekintetében rossz vidékeken működnek, állami segítségben fogják részesíteni. A rendezés ügye még a folyó évben feltétlenül befejeződik.

— **Tüzesetek a vidéken.** F. hó 10-én, hétfőn este 10 óra tájban nagymihályban Klein Lipót fűrdő utcai házának padlásán tűz ütött ki, a mely oly gyorsan terjedt, hogy csakhamar a mellette lévő Seszták féle ház is a lángok martalékává lett. A tűzhöz kivonult a nagymihályi önk. tűzoltóság Dr. Eperjesy Lajos főparancsnok vezetésével s csakhamar sikerült a tüzet lokalizálni. Éjfél tájban, midőn a tűznél már csak a csendőrség és a tűzoltóság tartózkodott, a kigyulladt Klein-féle ház másik oldalán lévő Grünwald Lipót tulajdonát képező ház padlásáról egy hirtelen felcsapott láng volt látható. A tűzoltóság és a csendőrség nyomban a padlást emertt s az újabb tüzet eloltotta. A két házban lakó vagyontalan emberek, miután ingóságai biztosítva nem voltak érzékeny kárt szenvedtek. Kedden éjjel féltenekettőkor f. hó 11-én, Sárospatakon volt tűz Kézi Péternél a Hécén az udvaron felhalmosított termés, 220 kéve buza és árpa gyulladt meg és égett porrá. A tűz állítólag gyújtogatásból eredt. A termés biztosítva nem volt.

— **Visszavándorlás.** Fiuméből írják: A „Carpatia” kivándorlási gőzös kedden érkezett Newyorkból. A hajó a múlt hónap 16-án indult el Amerikából 174 első és 1142 fedélközi utassal. Az utasok közül 811-en Nápolyban szálltak partra, míg a többiek Triestben hagyták el a hajót. Az utasok között 260 magyar honos volt, akik vonaton jöttek át Fiuméba és innen folytatták tovább utókat az ország belsejébe.

— **Öngyilkosság.** *Jánosik Kálmán*, 16 éves asztalostanuló folyó hó 15-én éjjel a Felső-Zsilyomkán, mostohaatyja lakása előtt, az utcán fűbelölte magát. Súlyos sérüléssel az „Erzsébet” kórházba szállították, a hol másnap reggel kiszívenedett.

— **Az asszony verve jó.** Ennek a régi elvnek legmegöröszöttebb valójára Farkas József. Szerette a feleségét — verni. Nem sajnálta tőle az öklét. Az asszony csak türe mostanáig a dolgot, de legutóbb már annyira ment a fúruram, hogy agyon is akarta ütni. Elment hát a csendőrséghez panaszra és a csendőri jelentés szerint „mivel férje eddig minden hónapban megverte” és mivel ugylátszik most már elsőjén és tizenötödikén utalványozza a verési ítéletményt, Farkas József feljelentést tett az ura ellen, akitnek megbüntetését kívánja. A brutális férj ellen az eljárás megindították.

— **Nyilvános nyugtázás.** A ma-

gyarországi munkások rokkant és nyugdíj egyet sátoraljujhelyi fiókjára 1908. augusztus 2-ikán tartott nyári mulatságnak fölfűlitzettek: Székely Elek, dr. Buza Barna 10—10, Pálkyásment rendezőség 5, Hericz Sándor, Csernyiczky István 4—4, Ludeschner Tivadar, Kérészy Gyula, N. N. Laszác Ferenc, Bajer Jakab, Bancik Erzsébet, Kovács Sámuel, Szappanos Imre, Marczinók Ferenc, Lung György, Frisch Herman, Balázs István, Matlanovich Dezső, Kárpáti Sándor, ifj. Bajer József, Zambó Valentinó, Zsáizscky József, Pikula István, Zsiday Ferenc, Bendi Ignác 2—2, Deutsch Adolf, Jung Mór, Deutschman László, idősb. Elek István, Egressy Koleszár Miklós, Szedliczky József, Hammesberger Ede, Kárpáti Károly, Liszek Béla, Nagy György, Böhm Lajos, Ruzsinszky István, Szaner József, Nemes Lajos, Margitány János, Csernovicz Gyula, Gírhényi Gyula, Kádós Gyula 1—1 kort, Janesó János 60 fillér, Egys Gyula Csoma Ferencz 40—40 fillér. A mulatság tiszta jövedelme 155 K 62 fillér, mely összeggel a helybeli tagok felségélyezésére gyűjtött külön alap 597 korona 94 fillérenyi összeg emelkedett. *Hericz Sándor*, e. elnök *Marczinók Géza* e. pénztárnok.

— **Az új szesz adó törvény** folytán úgy mint minden szesz ára, a világhírű Brázy sósorszesz ára is drágább lesz már szeptember hó 1-től kezdődőleg. Azért mindenki saját érdekében cselekszik, ha szükségletét még e hó folyamán, szeptember elseje előtt szerzi be. A Brázy sósorszesz — mint ismeretes — mindenütt kapható.

— **A távirat.** Egy marhakereskedő a következő táviratot küldte egyik szigetvári üzletfelének:

„Holnap minden dísznő a pályaúdváron lesz. Őt is elvárom, én nem mehetek csak holnapután, mert személyonát ökröket nem szállít. Marha ára emelkedett lássa el magát; ha ökrökre van szükségem gondoljon rám.”

A távirat feladója bizonyára jól ismeri az üzleti feleit és főképp — önmagát.

— **A vasárnapi munkaszünet.** A kereskedelmi miniszter leiratba értesítette Zemplénvármegye törvényhatóságát, hogy a vasárnapi munkaszünetről szóló törvény végrehajtás rendeletét módosította. Nevezetesen elrendelte, hogy azokon a vasárnapokon, amelyek vasárnapra esnek, az ipari és kereskedelmi árusítás csakis a vásártőrekre szorítkozhatik, egyéb helyeken s főleg az üzletekre vonatkozólag, teljes mértékben megtartandó a munkaszünet. Sok vizsgálkodásnak veszi elejét e rendeletben foglalt az a másik intézkedés, hogy a karácsonyi ünnepet megelőző vasárnapokon a miniszter a munkaszünetet egész napra fölfüggeszti, vagyis ezen a vasárnapon a kereskedelmi és ipari árusítás egész nap átadálytalanul folytatható.

— **Kifizetetlen ruhák alkonya.** A szabómesterek orsz. szövetsége, arra való hivatkozással, hogy a végrehajtási törvény novellája a hitelezők követelése elől a kielégítési alapot elvonja, tagjaihoz körlevelet intézett, figyelemztetve őket arra, hogy künnlévegeiket lehetőleg még az új törvény életbeléptetése előtt érvényesíteni, vagy legalább biztosítani törekedjenek, újabb rendelkezésknél pedig gondosan szem előtt tartásuk azt, hogy az új törvény hatása alatt már a legközelebbi időben számolniuk kell a fogyasztóknak az eddiginél jóval csekélyebb hitelképességével. — Vége tehát a jó időnek. Még megérjük, hogy mindenki kifizetett ruhában fog sétálni az utcán.

— **Az új büntetőtörvény.** vagy helyesebben mondva az eddigi büntető törvények módosításáról és kiegészítéséről szóló novelláról törvezik immár szentesítve lévén abból

egy igen praktikus kezelhető „jegyzetszélő” kiadást kaptunk a melyben útjása az eddigi kiadásokkal szemben az, hogy az oldalnak csak a felét foglalja el a szöveg, míg a másik fele üresen van hagyva, hogy a praktikus jogász azon jegyzeteket tehessen. Az hiszünk ügyvédek és bíránk hamar meg fogják szeretni ezt a fajta kiadásokat, melyeket Benkő Gyula Grill féle udvari könyvkereskedése adott ki. A büntető novella ára 1 kor. 20 fillér.

— **A tégelyártás hazánkban** elsőrendű iparrá fejlődött ki és a mikor tégelyártásról van szó, mindenképp az előnyösen ismert Bohn-féle hatalmas ipartelepekről kell megemlékezni, melyek a tulajdonosok szorgalma és szakavatottsága folytán a monarchia legnagyobb telepévé fejlődtek ki. A most Békéscsabán létesített új teleppel a cég hatáskörét ismét megnagyobbította.

— **Rákóczi cipők** a legjobb börfényesítő 5% a kassai Rákóczi-szobor alapja javára. Egyedüli gyártója Székely és Társa Kassa.

Találmányok

szabadalmazása vagy értékesítése előtt úgy Magyarországon, mint külföldi államokban forduljon a

„Szabadalmi Ujság”

szetkesztőségéhez Budapest, VII. ker., Erzsébet-körút 26. Kérje a „Szabadalmi Ujság” ingyen mutatványszámát.

NYILT-TÉR.

E rovat alatt közöltékért a szerkesztő nem felelős.)

A tekintetes miskolczi vasúti üzletvezetőséghez és az összes utazó iparosok figyelmébe.

Augusztus 17-ikén reggel utazni akartam nyolcad magammal Ujhelyből Töketeresre és bár a jegyem ki volt váltva, szépen minden tisztességes embereimmel együtt marha kocsiá akartak bepakolni. Én persze mint nem marha, nem szálltam be és így a panaszkönyvet akartam kitölteni, de mert nem oda és nem azt irtam amit a tisztviselő ur parancsolt hát elkapta előllem a könyvet és rendőri kido-bállal fenyegetett. Tehat most kérdem az üzletvezetőséget és az összes iparosokat, hogy ki köteles most nyolc ember napidíját meg fizetni.

Tisztelettel
Polgari János,
ácsmester Tolcva.

A szerkesztésért felelős:
A SZERKESZTŐSÉG.

Kiadótulajdonos:
LANDESMANN MIKSA.

Kérjen egy mintát az általunk kiadott adókönyvecskékből.

Landesmann Miksa és társa könyv- és papirkereskedése Sajn hely.

Magyar királyi államvasutak üzletvezetősége Miskolcz.

25081—908. sz.

Versenytárgyalási hirdmény.
A magyar királyi államvasutak miskolczi üzletvezetősége a Ruttká állomás mellett levő lakótelepen előállítandó emeletes tisztai lakház és szintén emeletes altszti lakóépület s ezek mellékiépítményei létesítése céljából szükséges építési munkákra

nyilvános versenytárgyalást hirdet. Az ajánlati költségvetés, pályázati feltételek, az ajánlati minta és a szerződés tervezete a magyar királyi államvasutak miskolci üzletvezetőjének építési és pályafentartási osztályában (Szemere utca 29. sz. I. emelet) valamint a rutkai osztály-mérnökiség irodájában a hivatalos órák alatt díjtalanul megszereshetők, a hol egyszerűsind a tervek is megtekinthetők. Csak a szabályszerűen kiállított pecséttel lezárt és sértetlen borítékban elhelyezett és közvetlenül vagy posta útján beadott ajánlatok fognak tárgyalás alá vétetni.

A jogérvényesen kiállított ajánlatok legkésőbb 1908. évi augusztus hó 29-én déli 12 óráig alulírott üzletvezetőség titkárságánál (Szemere utca 29. sz. I. emelet) nyújtandók be, ahol és amikor a versenytárgyalás meg fog tartatni, illetve az ajánlatok fel fognak bontatni. A versenytárgyaláson az ajánlattevők, vagy azok igazolt képviselői jelen lehetnek.

Az ajánlatok egy koránás az ajánlat mellékleteit ivenkint 30 filléres bélyeggel ellátva, összefűzve, lepecsételve és a borítékon következő felirattal kell benyújtani:

Ajánlat a Rutka állomás melletti lakótelepen állóállítandó tisztai és al-tisztai lakóház építési munkáira.

Csakis a költségvetésben foglalt összes munkákra tett ajánlatok fognak figyelembe vétetni.

Az ajánlat benyújtását megelőző napon vagyis 1908. évi augusztus hó 18-án déli 12 óráig 3000 korona azaz háromezer korona bánatpénzt kell a magyar királyi államvasutak miskolci üzletvezetőjének gyűjtőpénztáránál, a hirdetés számára való hivatkozással akár készpénzben, akár állami letétekre alkalmas értékpapirokban letenni. Az értékpapírok a budapesti tőzsdén legutóbb jegyzett 14 napnál nem régebbi árfolyam szerint, de a névértéket meg nem haladó értékben fogadtatnak el. Készpénz után kamat nem fizetnek; a készpénz azonban megfelelő értékű biztosítékképes értékpapírokkal bármikor kicserélhető.

Takarékpenztári betétkönyvek bánatpénzül nem tehetők le.

Postautján beküldendő ajánlatok és bánatpénzek térítvény mellett adandók fel.

A bánatpénz lefizetéséről szóló letétegy az ajánlatához nem csatolandó.

Ugy az ajánlatban, mint a költségvetésben előforduló végösszegek számmal és betűvel irandók ki.

Az ajánlat és mellékleteinek aláírása két tanu előttemezése mellett történjék.

Szóban forgó munkákra csak magyar állampolgárok pályázhatnak. Az ajánlatok között a szabad választási jogot a magyar királyi államvasutak miskolci üzletvezetőjének magának tartja fenn.

Ajánlattevők a pályázat eredményéről, illetve ajánlatuk el, vagy el nem fogadásáról a pályázat határidejének lejártá után két hét alatt értesíttetni és letett bánatpénzeik kiszolgáltatni fognak.

Miskolc, 1908. aug. hó 14-én.

Az üzletvezetőség.

Külön bejárati csinosan burtozott szoba kiadó, esetleg két diákot teljes ellátásra elfogadnak Molnár István-utca 10. szám alatt.

Eladó ház.

Forgalmas helyütt fekvő igen szép ház, még sok évig adómentes, jutányos áron eladó. — A ház mellett tágas udvar és gyönyörű díszkert van, mely utóbbi igen értékes telek gyanánt is szolgálhat.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Két gimnáziumban járó fiut teljes ellátásra elfogad

őzv. Szedlák Károlyné

Matolai Etele-u. 12. sz.

(saját ház.)

Eladó

a külső Kossuth-utcán 3 és fél kataszt. hold szőlő idei terméssel és lakóházzal, vagy ezek nélkül. — A bányi hegyen 6 és fél kataszt. hold szőlő 3 borházzal, szüreti felszereléssel és idei terméssel, vagy e nélkül.

Esetleg 150 hordó új bor.

Jelenek Ádám.

XV-ik évfolyam. **Beiratások** Telefon 63-45.
napon 9-6 óráig

SOMOGYI MÓR

tanár, zongoraművész

államilag képesített okleveles zenetanári igazgatása alatt álló ZENE-

Conservatoriumban

Budapest, VII. Erzsébet-körút 44.

zongora, hegedű, ének, gordonka, cimbalom, az összes fuvó- és vonóhangszerekre, valamint zeneelméleti tantárgyakkal. — Államilag diplomált zenetanárok. A tanárok létszáma 26.

Vidéki leányok részére

INTERNÁTUS

Prospektussal kívánatra szolgál az

IGAZGATÓSÁG.

Építési vállalat és téglagyár.

Van szerencsénk a n. é. építető közönség tudomására hozni, hogy sátoralajuhelyi építési irodánk (Molnár István utca 6. Csakó-ház I. em.) további vezetését régi tisztviselőnkre **Lugossy László** építész urra bíztuk és bármily építési munkálatok tervezése és kivitelére készséggel rendelkezésre állunk.

Ugyancsak van szerencsénk a tisztelt építető közönség, valamint építőmester urak figyelmét körkémenczében égetett kifogástalan minőségű téglá anyagunkra felhívni, melynek ezrét 30 koronáért árusítjuk.

Téglabárczákat az építési irodában (Molnár István-utca 6. Csakó-ház) válthatók.

Tisztelettel

INCZE LAJOS és TISA

mérnöki és vállalati iroda.

Szegimalom Bodrogkeresztúr állomásról előnyös áron

szállítok:

Bükk-hasáb 140 K. Vasuti fuvar:

Gömbfa bakk gyertyán 120 K. Szerencs 10 K.

Nyuzottfa (hántolt) 158 K. Miskolc 20 K.

Nyiregyháza 23 K.

Megtekinthető Szegimalom állomásnál. Tulajdonos:
Állomástfőnök felvilágosítást ad. **Spitzer Salamon**
Temesvár.

A fa Erdőbényén lett termelve, hol még 60.000 mtr. tövön, vagy termelve olcsón eladó!

Szöllő-sajtók Gyümölcs-sajtók

„HERKULES“ kettős nyomószekezettel kézi hajtása

Hydraulikus sajtók

magas nyomás és nagy munkaképesség számára

Gyümölcs-zúzó, szőlő-malmok, bogozó gépek

Teljesen felszerelt szüretelő készülékek állandóan és kocsira szerelve

Lé-sajtólok, bogzó őrők.

Aszaló készülékek gyümölcs és főzelék számára, gyümölcs-malmozó és vágó gépek. — *Szabad önműködő*, hordozható s szállítható „SYPHONIA“-permetező szőlők, gyümölcs, fák, komló és szegecs permetezésére.

Szőlő-ekék

gyártatnak és szállítanak jótállás mellett különlegességgel legújabb szerkesztés szerint

MAYFARTH PH. és TÁRSA

gazdasági gépgyárai, vasöntője és gőzhámói által

BÉCS, II/1 Taborstrasse 71.

Kitüntetve 590 arany, ezüst éremmel stb.

Részletes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Képviselet és vizontársultók hereszetnek

Hirdetések

jutányos áron felvétetnek a kiadóhivatalban.

PÉTERFALVAI PÁPRICAR
OCEAN GGB.

LEGJOBB MINŐSÉGŰ
HAZAI
GYÁRTMÁNYŰ
OKMÁNY, IRÓ ÉS
FOGALMI PAPIROK

KAPHATÓK MINDEN JOBB PAPIRKÉRESKEDÉSBE

Kapható:
Landesmann Miksa és Lövy Adolf
papirkereskedésiben Sátoralajuhely.